

„Két dolog biztos az életben az adó és a halál.”

Benjamin Franklin

ADÓZÁSI ISMERETEK

*Dr. Zsombori Zsolt
egyetemi adjunktus*

Alapfogalmak

- *Az adó közvetlen ellenszolgáltatás nélküli, ismétlődő kötelezettség, amelynek mértékét és módját az állam egyoldalúan határozza meg és biztosítja annak jogi feltételeit*
- *Az adózás **általános célja** a terhek szétosztása, a közös fogyasztás finanszírozásának biztosítására*

Adózási elvek I.

- **Fedezeti elv:** *Az adózásból befolyó bevételeknek fedezetet kell nyújtaniuk a költségvetés kiadásaira*
  - *A legritkább esetben sikerül betartani*
- **Haszonelv:** *(Normativitás elve) A hozzájárulás mértéke akkor nevezhető igazságosnak, ha az arányban áll a fogyasztással, vagyis mindenkinek a ráeső „haszon” arányában kell adóznia*
- **Fizetőképességi elv:** *(Méltányossági elv) A hozzájárulás mértékét a jövedelmi és vagyoni helyzet függvényében kell meghatározni*
  - *Horizontális méltányosság $\Leftrightarrow$ Vertikális méltányosság*

Adózási elvek II.

- **Törvényi elfogadás elve:** *(Népképviselési elv)*
Adótörvényekről csak az országgyűlés dönthet
- **Áttekinthetőség elve:** *(Nyilvánosság elve)*
Átlátható, közvetlen kapcsolatnak kell lenni az adóbevétel és a finanszírozandó cél között
- **Egyszerűség elve:** *Az adófizetés szabályai legyenek egyszerűek, betarthatóak, könnyen követhetőek*
- **Adóbehajtás gazdaságosságának elve:** *Az adóból származó költségvetési bevételek és azok megszerzése érdekében tett „erőfeszítés” racionális arányban álljon egymással*

Adóparadicsomok

- ***No tax haven offshore országok (nincs adó)***
  - Anguilla, Cook szigetek, Aruba, Gibraltár, Bahamák, Jersey, Barbados, Man szigete, Belize, Marshall szigetek, Bermuda, Mauritius, Brit Virgin Szigetek, Seychelles, Campione, St. Kitts and Nevis, Dominikai Köztársaság, St. Vincent, Kajmán szigetek
- ***Zero-tax haven (nincs adó a külföldi jövedelmekre)***
  - Costa Rica, Ciprus, Hong Kong, Panama, Libéria , Szingapúr
- ***Low-tax haven (alacsony adó)***
  - Barbados, Luxemburg, Írország, Málta, Dubai, Monaco, Egyesült Királyság, San Marino, Holland Antillák, Svájc, Liechtenstein
- ***Zero-tax haven (US) (nincs adó, csak minimális éves illeték)***
  - Arkansas, Oklahoma, Delaware, Utah, Florida, Washington D.C., Kalifornia, Wisconsin, New York, Wyoming

Adózási alapfogalmak I.

- *Adóalany*, az a természetes vagy jogi személy, akit a törvény az adó fizetésére kötelez
- *Adófizető*, az a természetes vagy jogi személy, aki az adót ténylegesen megfizeti
- *(Személyi jövedelemadó adó esetén a két személy egybeesik, de forgalmi adó esetén az adóalany a forgalmi adót befizető termelő, vagy nagykereskedő, az adófizető pedig a végső fogyasztó)*

Adózási alapfogalmak II.

- *Adóalap*, az a pénzben vagy egyéb természetes mértékegységben meghatározott összeg, amelyre kiszámítják a fizetendő adót
- *Adótárgy*, az a termék, szolgáltatás, vagyontárgy vagy tevékenység, ami alapján az adózás történhet
- *Adóforrás*, az a jövedelem, amiből kifizetik az adót
- *(Személyi jövedelemadó esetében az adótárgy, pl. egy jegyzet írása, az adóalap, a jegyzetírás bevétele, csökkentve az elismert költségekkel, az adó forrása pedig a belőle szerzett jövedelem)*

Adózási alapfogalmak III.

- *Adómérték*, az adóalap egy egységére jutó adó
- *Adótétel*, ha az adómérték fix összeg (A *jövedéki adótörvény az ásványolaj ipari termékek esetében adótételt alkalmaz*)
- *Adókulcsról* beszélünk, ha az adó mértéke az adóalap meghatározott százaléka (Az *Áfa-törvény százalékosan megadott adómértéket tartalmaz*.)

Adózási alapfogalmak IV.

- *Adóátalány*, ha az adózás megkönnyítése érdekében egy, az általános szabálytól eltérő módon számított adóalapot adóztatunk, az általánostól eltérő adómértékkel
- *(A személyi jövedelemadó rendszerben bizonyos foglalkozási ágakban – pl.: személyszállítás, fodrászat, stb. – választható tételes átalányadó, amelynek alapja nem jövedelem, hanem egy fix éves összeg)*

Adózási alapfogalmak V.

- **Adókedvezmény**, az adó összegének csökkentése vagy fizetési halasztás, adóalap vagy adócsökkentés útján (Az adóalanyra vagy az adótárgyra vonatkozik az adótörvény, de az általános szabályoktól *kedvezőbb* az elbírálás)
- **Adómentesség**, az adókötelezettség alól jogszabály által megengedett kivétel (A törvény nem vonatkozik az adóalanyra vagy az adótárgyra)
- Az export ÁFA kulcsa 0%, míg az oktatás ÁFA mentes ⇒ Az értékesítésre egyik esetben sem kell ÁFA-t felszámítani és befizetni, de az exportőr a beszerzéseire jutó ÁFA-t visszaigényelheti, az oktatási tevékenység ÁFA-ja viszont nem igényelhető vissza (Ebben az esetben az adókedvezmény *kedvezőbb* az adózó számára, mint az adómentesség)

Adózási alapfogalmak VI.

- *Alanyi adókedvezmény/adómentesség*, valamely helyzetű természetes vagy jogi személyt illet meg, tehát az adóalanyra vonatkozik
- *Tárgyi adókedvezmény/adómentesség*, valamely tevékenységet vagy tárgyat illet meg, tehát az adótárgyra vonatkozik
- *Adóáthárítás*, a közvetett adók esetében az adóval megnövelem a termék árát, így az adót vagy annak egy részét áthárítom a végső fogyasztóra
- *Adóelhárítás*, eltitkolom, nem fizetem be az adót

Kedvezmények - Mentességek

	Alanyi	Tárgyi
Adókedvezmény	<i>Személyi jövedelemadó: Családi kedvezmény</i>	<i>Általános forgalmi adó: Orvosi radioaktív izotópok</i>
Adómentesség	<i>Társasági adó: Magyar Nemzeti Bank</i>	<i>Gépjárműadó: Tömegközlekedési eszköz</i>

Adók csoportosítása I.

- *Adó alanya szerint*
  - természetes személy, jogi személy, egyéb
- *Adóviselés alapján*
  - direkt, indirekt
- *Adó tárgya szerint*
  - jövedelmet terhelő, vagyont terhelő, fogyasztást terhelő
- *Adó felhasználása szerint*
  - általános adó, céladó

Adók csoportosítása II.

- *Adó mértéke szerint*
  - lineáris, progresszív, degresszív, sávosan progresszív
- *Adó megjelenése szerint*
  - pénzübeli, természetbeni
- *Közgazdasági funkciója szerint*
  - költséget befolyásoló, nyereséget alakító
- *Behajtás módja alapján*
  - önadózás, levonás, kivetés, behajtás

Adófajták I.

- **Direkt (közvetlen) adók:** *Természetes személyekre vagy gazdálkodókra kivetett, azok egyéni körülményeitől függően változó közterhek*
- **A közvetlen adók** *valamely gazdasági tevékenység pénzügyi eredményéhez, azaz jövedelem vagy vagyon nagyságához kapcsolódnak (személyi, vállalati jövedelemadó, vagyonadó)*
Ebben az esetben az adótárgy jövedelemszerzés vagy vagyontárgy ⇒ Az adóalany és az adófizető személye egybeesik

Adófajták II.

- **Indirekt (közvetett) adók:** *Olyan, árukra, szolgáltatásokra kivetett adók, amelyek kivetésekor nem veszik figyelembe az adózó egyéni körülményeit (például a benzin árába épített fogyasztási adó mértéke mindenkire azonos)*
- **A közvetett adók** *termékhez vagy szolgáltatáshoz kapcsolódnak (forgalmi adó, fogyasztási adó, jövedéki adó, iparűzési adó, idegenforgalmi adó) Ebben az esetben az adótárgy szolgáltatásnyújtás vagy termékértékesítés ⇒ Az adóalany és az adófizető különböző személy*

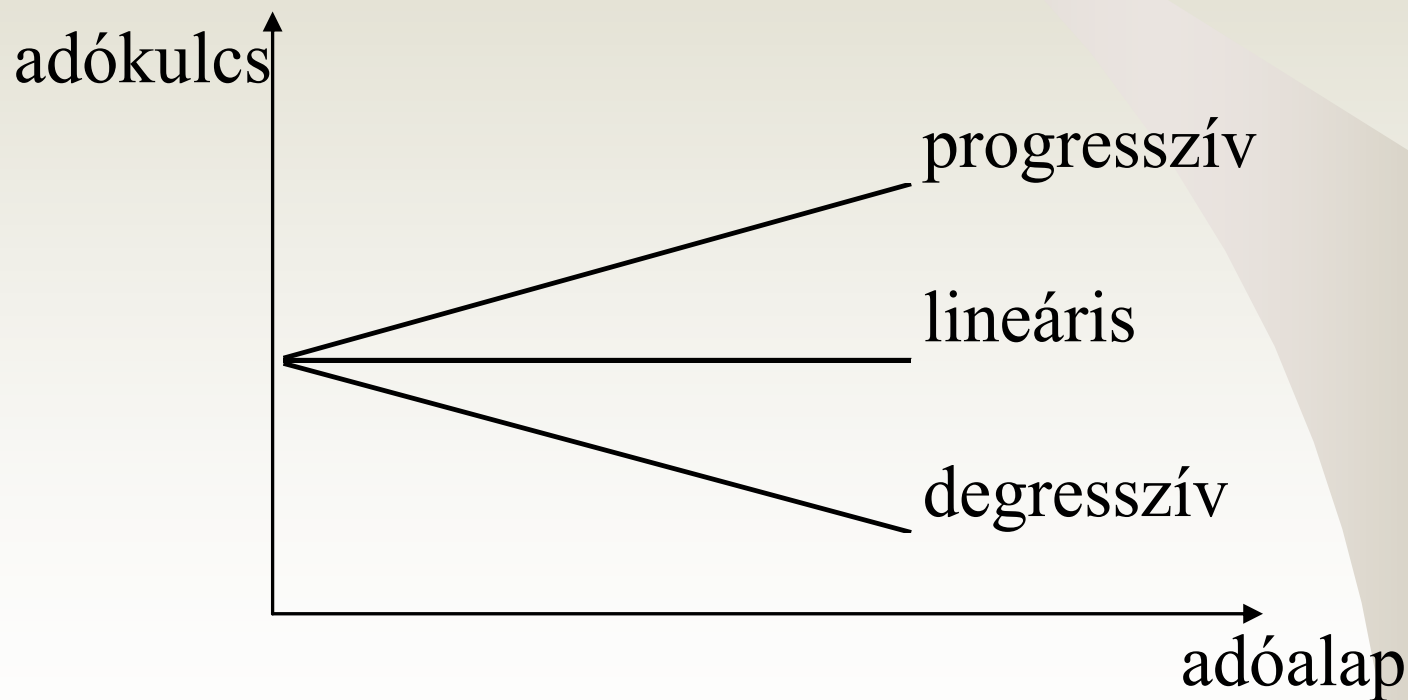

ADÓPOLITIKÁK

- Adópolitikán az adott területen hatályos adófajtákat, az adózás rendjét és az ezeket megalapozó gazdaságpolitikai elképzeléseket értjük.

ADÓPOLITIKÁK

Az adókulcs változása az adóalap függvényében

Adópolitikák

- **A degresszív adó** ellentmondana a haszon és a fizetőképesség elvének is (nem alkalmazzák)
- **A lineáris adó** mértéke változatlan marad az adóalap változásától függetlenül
- **A progresszív adót** akkor alkalmazzák, amikor a fizetőképesség elvére helyeznek nagyobb hangsúlyt és jövedelemarány változást is el akarnak érni az adózással (hátránya a teljesítmény visszafogó hatása, mert az adóalap növekedésével a jövedelem egyre kisebb hányada marad az adózónál)

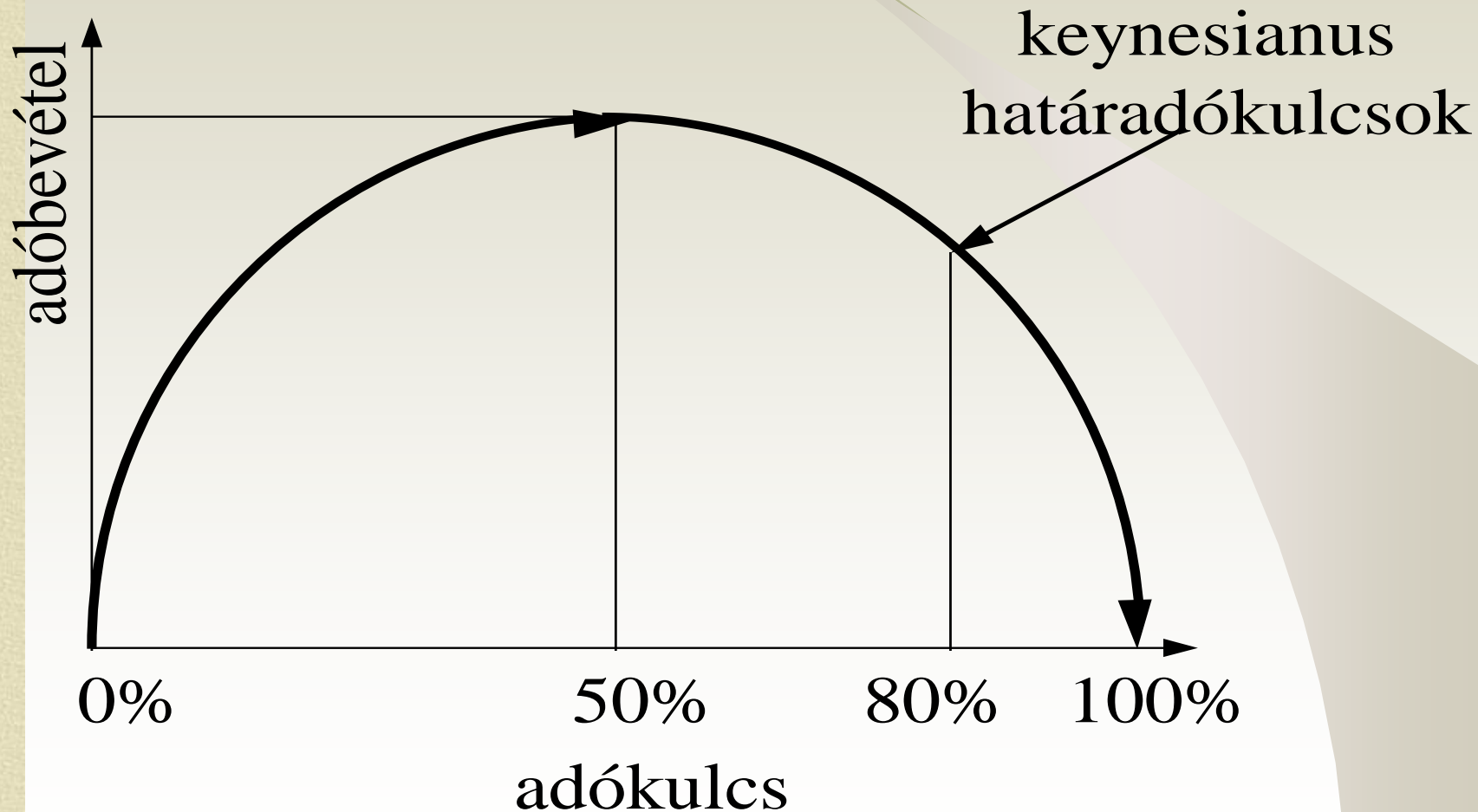
Keynesianus adópolitika (beavatkozó)

- *Erősen progresszív jövedelemadók (ellenkező eset, a szegényekkel szembeni méltánytalanságot jelentené)*
- *Sok adókedvezmény (a piacot, önszabályozásának kétségbe vonása miatt, az államnak kell tevékenyen befolyásolni, hogy a társadalom számára hasznosan működjön)*
- *Tőkejövedelmek adóztatása (kamat, osztalék, járadék, a bérekkel azonos feltételek szerinti adóztatása)*

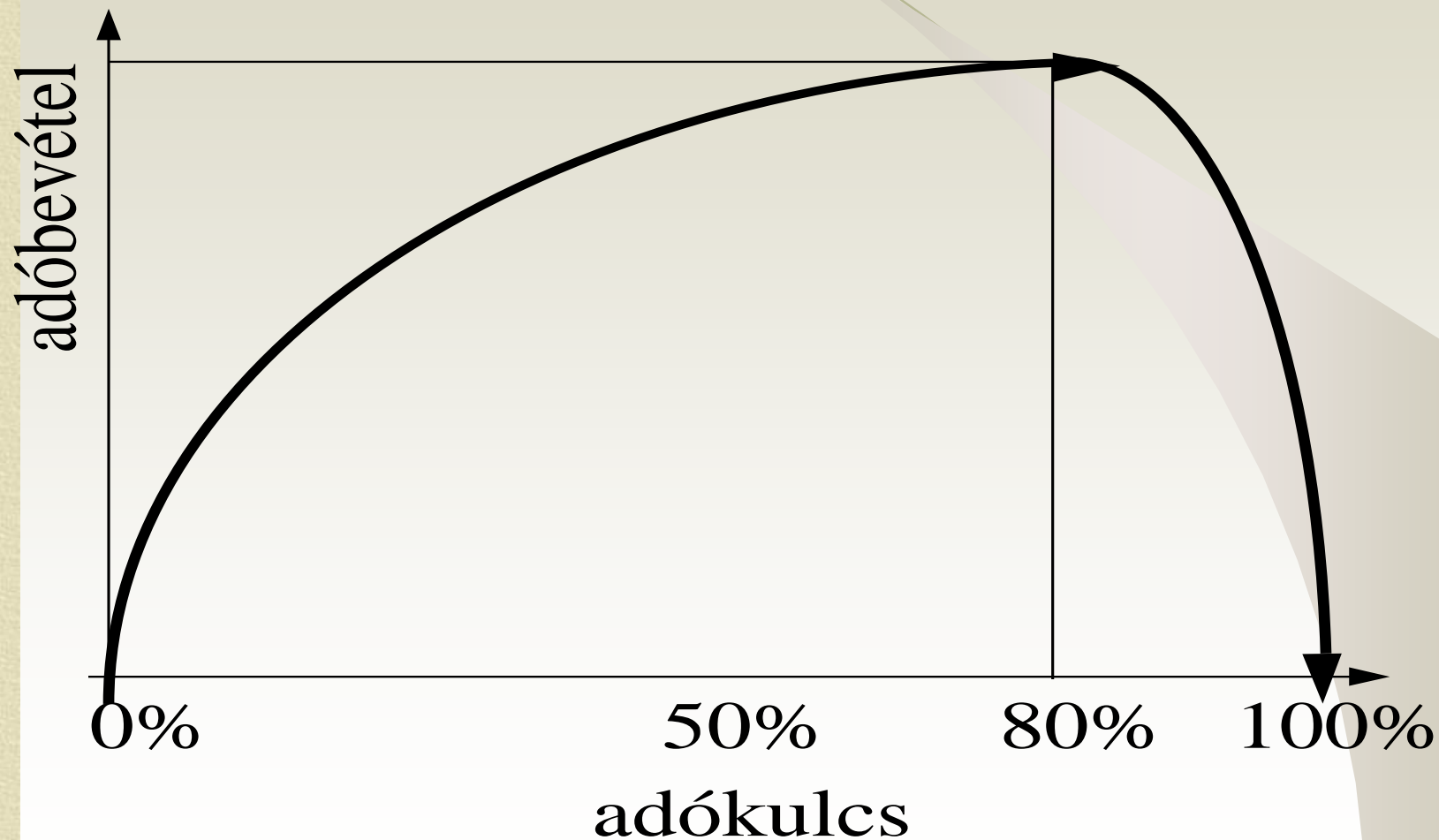
Monetarista adópolitika (önszabályozó)

- Határadókulcsok csökkentése, progresszivitás enyhítése *(mert a nagy progresszivitás kisebb teljesítményhez vezet)*
- Kedvezmények leépítése, normatív adóztatás *(mert torzulnak az árarányok, a termelés nem a legjövedelmezőbb területeken növekszik)*
- Tőkejövedelmek adójának csökkentése, megszüntetése *(mert adózott jövedelmet újra adóztatunk és megdrágul a vállalatok forrásköltsége)*
- Fogyasztást adóztató rendszer kiépítése, direkt adók kisebb szerepe, közvetett adók elterjesztése *(csökkenthetők a direkt adók kulcsai, így a teljesítményösztönzés tovább nő)*

A Laffer-görbe alakja a monetaristák szerint

A Laffer-görbe alakja a neokeynesianusok szerint

Adók és adójellegű bevételek

- *Személyi jövedelemadó (SZJA)*
- *Általános forgalmi adó (ÁFA)*
- *Társasági adó (TAO)*
- *Vállalkozások egyszerűsített adózási lehetőségei*
  - *Átalányadó, EVA, KATA, KIVA*
- *Jövedéki adó*
- *Népegészségügyi termékadó*
- *Gépjárműadó; Cégautóadó; Regisztrációs adó; Baleseti adó*
- *Kereskedelmi és játékadó*
- *Helyi adók*
  - *Iparüzési adó*
  - *Építmény- és telekadó*
  - *Magánszemélyek kommunális adója*
  - *Idegenforgalmi adó*
- *Társadalombiztosítási és egyéb járulékok*
- *Vámok*

Nem adójellegű bevételek

Az illeték, állami előírásokon alapuló, kényszer jellegű, közvetlen ellenszolgáltatást nyújtó, egyszeri fizetési kötelezettség

Illetékfajták

<i>Vagyonszerzési</i>	<i>Eljárási</i>
<i>Örökösödési</i>	<i>Államigazgatási eljárási</i>
<i>Ajándékozási</i>	<i>Bírósági eljárási</i>
<i>Visszterhes</i>	<i>Államigazgatási és</i>
<i>vagyonátruházási</i>	<i>bírósági díjak</i>

Az államháztartás alrendszereinek adójellegű bevételei I.

	Közvetlen	Közvetett
<i>1. Központi költségvetés</i>	Társasági adó Szerencsejáték adó	ÁFA Jövedéki adó
<i>2. Helyi önkormányzatok</i>	Építményadó Telekadó Kommunális adó	Idegenforgalmi adó Iparüzési adó
<i>3. Megosztott bevételek (1-2) között</i>	SZJA Gépjárműadó	Regisztrációs adó

Az államháztartás alárendszereinek adójellegű bevételei II.

**4. Elkülönített
állami alapok**

Szakképzési
hozzájárulás
Rehabilitációs
hozzájárulás
Munkaerőpiaci
járulék

5. Társadalombiztosítás

Szociális
hozzájárulási
adó
Egészségügyi
hozzájárulás